

Σε αυτό το τεύχος...

ΜΗΝΥΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ...2

Η ΝΕΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ...3

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ...4

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗ
ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ...5/6

ΔΑΝΙΑ – ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ: ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ
ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ...7

ΕΛΛΑΔΑ – ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ...8

ΙΣΠΑΝΙΑ – «ΟΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ, ΟΛΟΙ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ»...9

ΓΑΛΛΙΑ – ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ...10

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ – ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΡΟΑΓΕΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ
ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ...11

besser zusammen
JAHR DER INKLUSIVEN BILDUNG

ΙΣΛΑΝΔΙΑ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΑ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ...11

ΣΟΥΗΔΙΑ – Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΜΙΑ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ
ΜΕΛΕΤΗ...12

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ – ΤΟ ΝΕΟ «ΒΑΣΙΚΟ ΧΟΛΕΙΟ»...13

ΒΕΛΓΙΟ (ΦΛΑΜΑΝΔΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ) – ΠΡΟΤΑΣΗ
ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΘΗΣΗΣ...14

ΓΕΡΜΑΝΙΑ – ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
ΤΩΝ ΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ...15

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ (ΑΓΓΛΙΑ) – ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ: ΒΕΛΤΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΝΕΟΥΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΓΚΕΣ...16

ΜΗΝΥΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

που έχει επιτευχθεί από τις χώρες στο πεδίο της «Πρώιμης Παρέμβασης» και το άλλο διερευνά τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναπτυχθεί μια δέσμη «Δεικτών για τις Συνθήκες στη Συνεκπαίδευση», σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά τα προγράμματα βρίσκονται σε τελικό στάδιο και στο επόμενο τεύχος των EuroNews, θα μοιραστούμε περισσότερες πληροφορίες μαζί σας.

Αυτό το χρόνο ξεκινάμε προγράμματα, τα οποία διερευνούν δύο πεδία προτεραιότητας για τις χώρες μέλη μας. Το ένα από αυτά εστιάζει στην «Εκπαίδευση των Δασκάλων για τη Συνεκπαίδευση» και εμπλέκει αντιπροσώπους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Γραφείο για την Εκπαίδευση της UNESCO ως συμμετέχοντες παρατηρητές. Το άλλο πρόγραμμα που διενεργούμε, με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Cedefop) και του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (OECD) αφορά την «Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση».

Κατά το 2010, θα συνεργαστούμε με τη Γραμματεία της Εκπαίδευσης για Όλους της UNESCO, ώστε να αναπτυχθεί μια βάση πηγών, η οποία θα περιέχει καινοτόμα παραδείγματα πολιτικής και πρακτικής στο πεδίο της συνεκπαίδευσης. Τα παραδείγματα αυτά θα παρουσιάζουν τις ενέργειες σε επίπεδο πολιτικής στις οποίες συνηγορεί το επίσημο κείμενο της UNESCO για τις «Οδηγίες για την Πολιτική στη Συνεκπαίδευση».

Κάτι επίσης σημαντικό για τον επόμενο χρόνο είναι ένα διεθνές συνέδριο, το οποίο οργανώνουν ο Φορέας και το Ισπανικό Υπουργείο Παιδείας το Μάρτιο, στο πλαίσιο της Ισπανικής Προεδρείας της ΕΕ. Το συνέδριο θα αφορά τις πρόσφατες βελτιώσεις στο πεδίο της συνεκπαίδευσης, υπό το πρίσμα των στόχων της Λισαβώνας για το 2010. Παράλληλα, στόχος είναι η ανταλλαγή εμπειριών σε αυτό το πεδίο με χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Ελπίζουμε το παρόν τεύχος των EuroNews να είναι επαρκώς ενημερωτικό. Όπως πάντα, ενδιαφερόμαστε να λάβουμε ανατροφοδότηση από εσάς. Παρακαλούμε χρησιμοποιείτε τις πληροφορίες στο τέλος του τεύχους, αν επιθυμείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας.

Σας ευχόμαστε μια ευχάριστη ανάγνωση!

Cor Meijer
Διευθυντής

Αγαπητοί Αναγνώστες,

Στο παρόν τεύχος των EuroNews παρουσιάζουμε μερικά ενδιαφέροντα παραδείγματα νέων καινοτομιών στις χώρες μέλη μας, καθώς και τα τελευταία νέα του Φορέα.

Ελπίζω να βρείτε τις πληροφορίες ενδιαφέρουσες και χρήσιμες!

Εάν επιθυμείτε να μάθετε περισσότερα, ελπίζω να διαθέσετε χρόνο για να επισκεφθείτε τον νέο μας ιστότοπο, όπου θα ενημερωθείτε για τα δεδομένα των χωρών και τις πρόσφατες πρωτοβουλίες στη νομοθεσία και την πολιτική σε όλη την Ευρώπη, ή θα ανακαλύψετε τα αποτελέσματα των ερευνών που διενεργούμε για λογαριασμό των 27 χωρών μελών μας.

Συμβαίνουν τόσα πολλά ενδιαφέροντα πράγματα τώρα, που δεν μπορώ να τα περιγράψω όλα εδώ, αλλά ήθελα να μοιραστώ μαζί σας τα σημαντικότερα από αυτά:

Μόλις ολοκληρώσαμε ένα μεγάλο θεματικό πρόγραμμα για ένα από τα πιο ενδιαφέροντα θέματα τα οποία αντιμετωπίζει η Ευρώπη: πώς θα διαχειριστούμε την «Πολυπολιτισμικότητα και Ειδική Αγωγή». Την ίδια στιγμή ολοκληρώνονται και δύο ακόμα προγράμματα – το ένα εξετάζει την πρόοδο

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Η ΝΕΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου, ο Φορέας έχει αναπτύξει μια νέα ιστοσελίδα, η οποία εισήχθηκε την άνοιξη του 2009!

Αυτό το αναπτυξιακό έργο πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο για την Τεχνολογία της Μάθησης και της Έρευνας (ILRT) του Πανεπιστημίου του Μπρίστολ, στο Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία) <http://www.ilrt.bris.ac.uk/>. Διενεργήθηκε μια έρευνα για την ανάλυση χρηστών μέσω διαδικτύου και συλλέχθηκε επιπλέον πληροφορία από τους αντιπροσώπους των χωρών του Φορέα. Όλα τα αποτελέσματα χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της δομής και του σχεδιασμού της νέας ιστοσελίδας.

Βασιζόμενοι στις προτάσεις των χρηστών μας, έχουμε, πλέον, διαθέσιμα και τα ακόλουθα νέα χαρακτηριστικά:

- Το τμήμα των Νέων έχει διευρυνθεί και περιλαμβάνει το περιοδικό μας EuroNews, δημοσιεύσεις στον τύπο, και το Ηλεκτρονικό μας Περιοδικό. Οι πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις στο τμήμα των νέων, διατίθενται, επίσης, και στην ιστοσελίδα, όπου οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να εγγράφονται ώστε να ενημερώνονται για τα νέα του Φορέα·

- Όλες οι πληροφορίες για τις χώρες μέλη μας είναι επίσης προσβάσιμες, απευθείας από την πρώτη σελίδα ή μέσω του διαδραστικού χάρτη·

- Σε κάθε σελίδα αφιερωμένη σε κάποια χώρα, όλες οι διαθέσιμες δημοσιεύσεις στην εθνική γλώσσα αναφέρονται σε λίστα με τους σχετικούς συνδέσμους·

- Η ιστοσελίδα επιτελεί και μια ερευνητική λειτουργία, η οποία επιτρέπει στους χρήστες να βρουν συγκεκριμένες πληροφορίες (σχετικές για εκείνους) γρηγορότερα·

- Η προσβασιμότητα της ιστοσελίδας έχει αυξηθεί και προσαρμόζεται με τις W3C αρχές προσβασιμότητας.

Θα θέλαμε να προσκαλέσουμε όλους τους αναγνώστες να περιηγηθούν στη νέα μας ιστοσελίδα: www.european-agency.org

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

<http://www.european-agency.org/agency-projects/heag>

Ο ιστότοπος του Οδηγού Πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση (HEAG) είναι ένας μοναδικός οδηγός για τις υπηρεσίες στήριξης της αναπηρίας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σε όλη την Ευρώπη.

Ο Οδηγός Πρόσβασης παρέχει διαφορετικά είδη πληροφορίας που αφορούν τους σπουδαστές με αναπηρία, οι οποίοι σκέπτονται να φοιτήσουν στο εξωτερικό. Πρόθεσή μας είναι αυτές οι πληροφορίες να βοηθήσουν τους φοιτητές και τους επαγγελματίες που τους στηρίζουν στη λήψη αποφάσεων για τα πιθανά προγράμματα σπουδών ή δράσεις ανταλλαγής.

Ειδικοί του προγράμματος από 26 χώρες μέλη του Φορέα, πλέον της Κροατίας και της Σλοβακίας, συνεργάστηκαν ώστε να συλλέξουν τις συγκεκριμένες πληροφορίες, οι οποίες είναι προσβάσιμες:

- Μέσω των σελίδων των χωρών, παρέχοντας συγκεκριμένες πληροφορίες για την ανώτατη εκπαίδευση σε κάθε χώρα.
- Μέσω της βάσης δεδομένων του Οδηγού Πρόσβασης, που επιτρέπει στους χρήστες να αναζητήσουν ειδικές υπηρεσίες και στήριξη προσβασιμότητας για τους φοιτητές στην ανώτατη εκπαίδευση κάθε χώρας.

Από τις σελίδες των χωρών μπορείτε να έχετε πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τη στήριξη των φοιτητών με αναπηρία, την εθνική προσέγγιση της ανώτατης εκπαίδευσης και της αναπηρίας, καθώς και σε πληροφορίες επικοινωνίας με ανθρώπους κλειδιά – συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών του προγράμματος του Οδηγού Πρόσβασης – στη χώρα της επιλογής σας.

Επιπλέον έχετε τη δυνατότητα να αναζητήσετε συγκεκριμένα ιδρύματα και να ελέγξετε τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών στήριξης της αναπηρίας, χρησιμοποιώντας τους απευθείας συνδέσμους για τη βάση δεδομένων. Όλες οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες στα Αγγλικά και στη γλώσσα της χώρας στην οποία αναφέρονται οι πληροφορίες.

Οι πληροφορίες στη βάση δεδομένων ανανεώνονται κάθε δύο χρόνια.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε απευθυνθείτε: heag@european-agency.org

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η Φάση 2 περιελάμβανε επισκέψεις σε πέντε εκπαιδευτικούς τοπικούς όπου εφαρμόζονταν καινοτόμες πρακτικές αξιολόγησης στη συνεκπαίδευση: Περιφερειακό Κέντρο Πόρων Reutte στην επαρχία του Τιρόλο, Αυστρία· Σχολείο Peder Lykke σε συνεργασία με την εκπαιδευτική-ψυχολογική συμβουλευτική υπηρεσία της Κοπεγχάγης, Δανία· σχολεία στην περιοχή Montluçon, Γαλλία· το Κρατικό Κέντρο Υπέρβασης Προβλημάτων Όρασης, LFS-Schleswig, Γερμανία και το Cavendish School, Runcorn, HB (Αγγλία) καθώς και τους εταίρους τους της γενικής εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων

Πάνω από 150 συμμετέχοντες, που αντιπροσώπευαν 27 χώρες, συναντήθηκαν κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου για την «Αξιολόγηση στη Συνεκπαίδευση», που συνδιοργανώθηκε από το Κυπριακό Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και τον Ευρωπαϊκό Φορέα για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, στη Λεμεσό της Κύπρου, στις 23–24 Οκτωβρίου 2008. Το συνέδριο αποτέλεσε το τελικό στάδιο του τριετούς έργου που διερευνούσε την πολιτική και την πρακτική της αξιολόγησης, η οποία στηρίζει τη συνεκπαίδευση στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα «Αξιολόγηση στο πλαίσιο της Συνεκπαίδευσης» ξεκίνησε το 2004, όταν οι εθνικοί εκπρόσωποι του Φορέα συναντήθηκαν και προσδιόρισαν την «αξιολόγηση» ως πεδίο ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη της συνεκπαίδευσης. Το πρόγραμμα του Φορέα διαιρέθηκε σε δύο κύριες φάσεις: η Φάση 1 (2005–2006) and η Φάση 2 (2006–2008). Η πρώτη περιέλαβε 23 χώρες και εστίασε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στη δεύτερη, συμμετείχαν 26 χώρες και το ενδιαφέρον επεκτάθηκε και στη θεώρηση της αξιολόγησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Κατά τη διάρκεια της Φάσης 1, οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα επεχείρησαν να αποσαφηνίσουν την έννοια του όρου «συνεκπαιδευτική αξιολόγηση», και μετά από μια λεπτομερή ανάλυση των πολιτικών εγγράφων και μια συζήτηση για την τρέχουσα πρακτική, τελικά συμφώνησαν σε έναν κοινά αποδεκτό ορισμό:

Μια προσέγγιση της αξιολόγησης στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης, όπου η πολιτική και η πρακτική σχεδιάζονται ώστε να προάγουν τη μάθηση όλων των παιδιών όσο αυτό είναι δυνατό. Ο συνολικός στόχος της συνεκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι όλες οι πολιτικές και οι διαδικασίες αξιολόγησης να στηρίζουν και να προάγουν την επιτυχημένη συνεκπαίδευση και τη συμμετοχή όλων των μαθητών που είναι ευάλωτοι στον αποκλεισμό, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

επισκέψεων σε κάθε τοποθεσία, οι ειδικοί του προγράμματος για κάθε χώρα είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν το πλαίσιο του κάθε σχολείου και να συζητήσουν για τα παραδείγματα της πρακτικής εφαρμογής της αξιολόγησης.

Ένα κρίσιμο εύρημα του προγράμματος ήταν ότι η συνεκπαιδευτική αξιολόγηση πρέπει να θεωρείται συνεχής διαδικασία, η οποία εμπλέκει τους εκπαιδευτικούς της γενικής εκπαίδευσης, τους γονείς και τους ίδιους τους μαθητές, και όχι μόνο επαγγελματίες εκτός της γενικής τάξης. Οι προσεγγίσεις, οι μέθοδοι και τα εργαλεία, καθώς και οι άνθρωποι που συμμετέχουν οφείλουν να παραδέχονται την άποψη ότι η συνεκπαιδευτική αξιολόγηση αποτελεί βασικό μέρος της διαδικασίας διδασκαλίας και μάθησης.

Ένα, ακόμα, σημαντικό εύρημα που προέκυψε από το πρόγραμμα συνδέεται με την έννοια της Αξιολόγησης για τη Μάθηση και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί στην αξιολόγηση των μαθητών με ε.ε.α. Στοιχεία καταδεικνύουν ότι η Αξιολόγηση για τη Μάθηση σε ό,τι αφορά τους μαθητές με και χωρίς ε.ε.α. βασίζεται

◀ Συνεχίζεται ...

στις ίδιες αρχές και η μόνη διαφορά στην Αξιολόγηση για τη Μάθηση έγκειται ουσιαστικά στο είδος των εργαλείων και των μεθόδων αξιολόγησης/επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς.

Συνολικά το πρόγραμμα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αξιολόγηση είναι μια βασική περιοχή για την ανάπτυξη της συνεκπαίδευσης και ότι οι διαμορφωτές πολιτικής και οι επαγγελματίες χρειάζεται να αναθεωρήσουν τις πολιτικές και τις πρακτικές τους υπό το φως των αρχών της συνεκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Οι πληροφορίες για τα κύρια ευρήματα του προγράμματος είναι διαθέσιμες σε διάφορα είδη υλικού του Φορέα, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης *Η Αξιολόγηση στη Συνεκπαίδευση – Θέματα Κλειδιά Πολιτικής και Πρακτικής*, η οποία παρουσιάζει τα κύρια ευρήματα από την πρώτη φάση του προγράμματος. Βασίζεται σε πληροφορίες, που περιγράφουν την πολιτική και την πρακτική της αξιολόγησης, τις οποίες παρείχαν 23 χώρες και συνοδεύεται από ένα περιληπτικό φυλλάδιο.

Προτάσεις της Κύπρου για την Αξιολόγηση στη Συνεκπαίδευση – είναι το αποτέλεσμα των συζητήσεων και των συνολικών συμπερασμάτων των αντιπροσώπων των χωρών που παρακολούθησαν το συνέδριο του Φορέα, στη Λεμεσό, τον Οκτώβριο του 2008. Παρουσιάζει τις συνολικές προτάσεις τους στους ευρωπαϊούς διαμορφωτές πολιτικής για την ανάπτυξη διαδικασιών αξιολόγησης οι οποίες θα υποστηρίξουν τη συνεκπαίδευση. Οι Προτάσεις της Κύπρου απεστάλησαν από τον Κύπριο Υπουργό Παιδείας σε όλους τους συναδέλφους του Υπουργούς στην Ευρώπη.

Η ιστοσελίδα της Αξιολόγησης στο Πλαίσιο της Συνεκπαίδευσης – (<http://www.european-agency.org/agency-projects/assessment-in-inclusive-settings>) παρουσιάζει όλο το υλικό που αναπτύχθηκε ως αποτέλεσμα του τριετούς προγράμματος. Περιλαμβάνει πληροφορίες για τους ειδικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και μια σειρά υλικού από την πρώτη και δεύτερη φάση του προγράμματος. Επιπλέον του υλικού που αναφέρθηκε, υπάρχουν επίσης:

- Πλήρεις Εκθέσεις Χωρών σε ευρετήριο με τη χρήση όρων-κλειδιών του προγράμματος·
- Ένας Πίνακας Προτάσεων, που προετοιμάστηκε ως εργαλείο για να βοηθήσει τους αναγνώστες να διασταυρώσουν όλες τις προτάσεις που παρουσιάστηκαν στη Φάση 1 της περιληπτικής έκθεσης με τις Εκθέσεις των Χωρών για το πρόγραμμα·
- Μια ανασκόπηση της μη Ευρωπαϊκής βιβλιογραφίας·
- Ο Οδηγός για τις Πηγές της Αξιολόγησης, ο οποίος περιέχει πηγές από 25 χώρες, που συλλέχθηκαν κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος.

Επιπλέον, ένας αριθμός σύντομων κειμένων είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο του Φορέα:

Η εφαρμογή της Αξιολόγησης στη Συνεκπαίδευση – παρουσιάζει τις απόψεις των διαμορφωτών πολιτικής και των επαγγελματιών, οι οποίοι μιλούν για τις εμπειρίες τους και την πρακτική τους, και μια σύνθεση των βασικών θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή της συνεκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Αξιολόγηση για τη Μάθηση και Μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες – συζητά την έννοια της Αξιολόγησης για τη Μάθηση και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε μαθητές με ε.ε.α.

Γενικοί Δείκτες για την Αξιολόγηση στη Συνεκπαίδευση – παρουσιάζει μια σειρά γενικών δεικτών και σχετικών προϋποθέσεων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγός για τη διαχείριση της φύσης και της ανάπτυξης πολιτικών, διαδικασιών και πρακτικής εφαρμογής της συνεκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε επισκεφθείτε: www.european-agency.org/agency-projects/assessment-in-inclusive-settings ή επικοινωνήστε: secretariat@european-agency.org

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

ΔΑΝΙΑ – ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ: ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή μαζί με το προσωπικό του Peder Lykke School, σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό-ψυχολογικό συμβουλευτικό κέντρο (PPR) της Κοπεγχάγης διερεύνησαν νέους τρόπους υποδοχής των γονέων στο σχολείο, μέσω του λεγόμενου Προγράμματος Κοινής Δράσης.

Δύο από τους επαγγελματίες στο κέντρο όπου αναπτύχθηκε αυτό το συνεργατικό πρόγραμμα – η Kirsten Hansen, Σύμβουλος Ανάπτυξης, και η Jette Lentz, Επικεφαλής της Ψυχολογικής Υπηρεσίας, περιγράφουν το πρόγραμμα ως ακολούθως:

«Υποστηρίζουμε τους τοπικούς άρχοντες στην ανάπτυξη μεθόδων και στρατηγικών για τη συνεκπαίδευση, στο πεδίο της ειδικής αγωγής, στον Τομέα Παιδιών και Νέων της Κοπεγχάγης. Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται στο πρόγραμμά μας για την Κοινή Δράση, έχουν εισαχθεί και διασπαρεί, όχι μόνο στην περιοχή μας (Inner City), αλλά και σε σχολεία σε άλλες περιοχές της Κοπεγχάγης. Επιπλέον, οι ψυχολόγοι που εργάζονται στο εκπαιδευτικό-ψυχολογικό συμβουλευτικό κέντρο (PPR) της περιοχής μας, χρησιμοποιούν τώρα μια πιο ολιστική προσέγγιση στο έργο τους.

Ο Δήμος της Κοπεγχάγης έλαβε την απόφαση να εγκαινιάσει μια αναδιάρθρωση της ειδικής αγωγής, ώστε να διασφαλίσει ότι τα παιδιά με ειδικές ανάγκες θα συμπεριλαμβάνονται στο Folkeskole. Η μεταρρύθμιση εισήχθη παράλληλα με το πρόγραμμα Κοινής Δράσης,

ώστε να μας επιτρέψει να αποκτήσουμε επιρροή και να διασπείρουμε τη γνώση σε πολλούς 'εταίρους' στη Διοίκηση για τα Παιδιά και τους Νέους.

Το Σεπτέμβριο του 2008 οργανώσαμε ένα συνέδριο στο Δημαρχείο της Κοπεγχάγης. Οι αντιπρόσωποι του προγράμματος του Φορέα για την Αξιολόγηση στη Συνεκπαίδευση, μαζί με έναν αριθμό Δανών ερευνητών παρουσίασαν τις απόψεις και τις στάσεις τους σε πολλούς επαγγελματίες και υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων του Δήμου. Ετοιμάσαμε, επίσης, και ένα

DVD για το πρόγραμμα [για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε χρησιμοποιήστε τις λεπτομέρειες επικοινωνίας που ακολουθούν].

Από τότε, τα πράγματα εξελίχθηκαν με γρήγορους ρυθμούς. Από τις 8 περιφέρειες της Κοπεγχάγης, η Περιφέρεια Inner City επιλέχθηκε ως πρωτοπόρος της μεταρρύθμισης για την ειδική αγωγή. Το έργο στην περιφέρεια θα μας επιτρέψει να γίνουμε παράδειγμα προς μίμηση και για άλλες περιοχές του δήμου.

Επιλεχθήκαμε γιατί είχαμε εμπλακεί στο πρόγραμμα του Φορέα, που περιελάμβανε τη διερεύνηση των εξελίξεων για την αξιολόγηση στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα μας έδωσε μια πολύτιμη ευκαιρία να μοιραστούμε διεθνή πληροφόρηση, καθώς και να επηρεάσουμε τις πολιτικές και τις μεθόδους συνεκπαίδευσης στο δήμο της Κοπεγχάγης.»

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε απευθυνθείτε: Kirsten Hansen, Development Consultant, e-mail: Kirsha@Buf.Kk.Dk, ή Jette Lentz, Leader of Psychology Service at the Children and Youth Administration, e-mail: Jette.Lentz@Buf.Kk.Dk, και οι δύο από το Copenhagen City Department, Denmark.

ΕΛΛΑΔΑ – ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η Ελληνική Κυβέρνηση πρόσφατα υιοθέτησε μια δέσμη νέων στρατηγικών στόχων που εστιάζουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Κυβέρνηση κατάφερε να προάγει πρωτοβουλίες που νομοθετήθηκαν μεταξύ του 2004 και 2007, με στόχο τη σύγκλιση με τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά πρότυπα και σημεία αναφοράς.

Οι στόχοι κατευθύνονται προς την αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά: α) Τη δομή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, β) Ένα νέο φορέα για την αναγνώριση των πτυχίων (L 3328/2005), γ) Διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη εκπαίδευση, δ) Διά βίου μάθηση και κοινά μεταπτυχιακά προγράμματα (L 3369 & 3404/2005), ε) Ίδρυση του Ελληνικού Διεθνούς Πανεπιστημίου (L3391/2005) και άλλους νόμους που αφορούν τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία, την επαγγελματική εκπαίδευση, την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, τις προϋποθέσεις εισαγωγής στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση και τα κριτήρια καταλληλότητας. Υπογραμμίζονται δύο βασικές εξελίξεις:

1. Μεταρρυθμίσεις στη λειτουργία των ενιαίων σχολείων συνεκπαίδευσης – όλοι οι μαθητές ακολουθούν το γενικό κρατικό σύστημα, το οποίο εξετάζει τις εξειδικευμένες εκπαιδευτικές τους ανάγκες· για παράδειγμα διαπολιτισμική εκπαίδευση για τους μαθητές που προέρχονται από εθνικές μειονότητες και ειδική αγωγή για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρόλα αυτά ιδρύθηκαν σχολεία για μουσουλμανικές μειονότητες.

2. Μεταρρυθμίσεις στο σύστημα Κατάρτισης των Εκπαιδευτικών – από το 2005 έως το 2007, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εφάρμοσε ένα σημαντικό πρόγραμμα για την Κατάρτιση των Εκπαιδευτικών. Η Κατάρτιση των Εκπαιδευτικών, ώστε να καλύπτουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οργανώνεται και διενεργείται στο πλαίσιο του γενικού συστήματος κατάρτισης. Ο Νόμος για την Ειδική Αγωγή ορίζει σαφώς ότι «Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε σχολεία ειδικής αγωγής και σε συνεκπαιδευτικά πλαίσια ακολουθούν προγράμματα επανεκπαίδευσης στα Περιφερειακά Κέντρα Κατάρτισης» μαζί με όλους τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 του Νόμου (π.χ. όλοι οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται στην ειδική αγωγή). Από το 2004 έχουν εφαρμοσθεί τα ακόλουθα προγράμματα:

Χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία: ένα πρόγραμμα 100 ωρών, που παρέχεται σε τρεις φάσεις: α) μια επιστημονική προσέγγιση της χρήσης Νέων Τεχνολογιών στη διδασκαλία, β) τη διαδικασία σχεδιασμού και παροχής διδασκαλίας μέσω Νέων Τεχνολογιών στα σχολεία, και γ) προβλήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών στα σχολεία καθώς και μεθόδους επίλυσής τους.

Κατάρτιση στη χρήση νέων τεχνολογιών: πρόγραμμα 96 ωρών με δύο δράσεις, α) τη βελτίωση της χρήσης Η/Υ από τους εκπαιδευτικούς, και β) τη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.

Αποτίμηση και ανταλλαγή απόψεων: συζήτηση για προβλήματα που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί την προηγούμενη σχολική χρονιά, που προκύπτουν από τη χρήση νέων βιβλίων και αποτίμηση της χρηστικότητάς τους.

Πρόγραμμα κατάρτισης για τη διαχείριση διαφορετικών αναγκών: πρόγραμμα 50 ωρών, το οποίο παρακολουθούν εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σχεδιασμένο ώστε να εμπλουτίσει τη γνώση, να βελτιώσει την πρακτική και να προάγει τις ικανότητες διαχείρισης των μαθησιακών δυσκολιών και των ειδικών ικανοτήτων των μαθητών, στο πλαίσιο μιας συνεκπαιδευτικής προσέγγισης, προβλημάτων συμπεριφοράς (επιθετικότητα, βία, ψυχικές διαταραχές) και της διαπολιτισμικότητας.

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε απευθυνθείτε: Μαρία Παλάσκα-Ιωαννίδη Εθνικός Συντονιστής του Φορέα: mpalask@sch.gr ή Μαρία Μιχαηλίδου, Εθνικός Εκπρόσωπος, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα: smi@acm.org

ΙΣΠΑΝΙΑ – «ΟΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ, ΟΛΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ»

Η περιοχή της Βαλένθια είναι πολύ γνωστή σε όλη την Ισπανία για τη μουσική της ιστορία· είναι η πατρίδα πολυάριθμων ικανών μουσικών και πολλών μουσικών συνδέσμων, που όλοι συμβάλλουν στη μουσική εκπαίδευση. Η πόλη του Τόρεντ αποτελεί παράδειγμα γι' αυτό: έχει αίθουσα ακροάσεων και διάφορους συνδέσμους μουσικών, οι οποίοι σε συνεργασία με το Επαγγελματικό Ωδείο Μουσικής βοηθούν ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον υποστηρικτικό της μουσικής εκπαίδευσης.

Το Ωδείο του Τόρεντ είναι ένα κέντρο προετοιμασίας των σπουδαστών μουσικής για βασικές και επαγγελματικές βαθμίδες. Λειτουργεί από το 1971 και συν τω χρόνω έχει αυξήσει και ενισχύσει ένα εύρος εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται στους σπουδαστές. Τώρα, 62 συνολικά καθηγητές, 8 άτομα στη διοίκηση και άλλες υπηρεσίες συγκροτούν το προσωπικό το οποίο εργάζεται για τους 540 σπουδαστές που είναι εγγεγραμμένοι στο Ωδείο.

Το 2003, Ευρωπαϊκό Έτος για τα Άτομα με Αναπηρία, μετά από πρόταση των μελών του προσωπικού του Ωδείου, το Υπουργείο Παιδείας της αυτόνομης κυβέρνησης της Βαλένθια, έδωσε εξουσιοδότηση σε ένα πρόγραμμα με τίτλο «Όλοι μουσικοί, όλοι διαφορετικοί», το οποίο επέτρεπε, για πρώτη φορά στην Ισπανία, σε φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να παρακολουθήσουν βασικές μουσικές σπουδές.

Το σύνθημα «Όλοι μουσικοί, όλοι διαφορετικοί» δε θεωρεί την αναπηρία ως παράγοντα που πρέπει να αποκλείει το παιδί από τη μουσική εκπαίδευση.

Πέντε χρόνια αργότερα, 12 σπουδαστές που έλαβαν μέρος σε αυτό το πιλοτικό πρόγραμμα, σπουδάζουν με επιτυχία και έχουν κατακτήσει ένα υψηλό επίπεδο εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης στις σπουδές τους. Αυτή η επιτυχία δε θα ήταν δυνατή χωρίς τη γιγάντια προσπάθεια και τον ενθουσιασμό ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας, καθώς και τη στήριξη των δημόσιων φορέων (Υπουργείου Παιδείας, Δημοτικού Συμβουλίου του Τόρεντ) και κάποιων ιδιωτικών εταιρειών (Τραπεζα Mediterranean Savings).

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναγνωρίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας και του απονεμήθηκε το δεύτερο βραβείο του «Marta Mata Award» για την υψηλή ποιότητα στην εκπαίδευση, το 2006 και το «Πρώτο βραβείο του 2007 για κέντρα που αναπτύσσουν νέα προγράμματα για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες».

Η καινοτόμος φύση του προγράμματος επέτρεψε στο πείραμα αυτό να αλλάξει την παραδοσιακή θεώρηση του Μουσικού Ωδείου και κατά συνέπεια, οδήγησε σε μια σειρά προσαρμογών, που έπρεπε να γίνουν, όπως ένα αναθεωρημένο πρόγραμμα κατάρτισης των εκπαιδευτικών, αλλαγή των στάσεών τους, αναδόμηση του κέντρου και άλλες αλλαγές στη μεθοδολογία και τους πόρους.

Το πρόγραμμα θεωρείται ένα πραγματικό βήμα μπροστά στην αναζήτηση της κοινωνικής αλληλεγγύης και δικαιοσύνης και μια εναλλακτική του αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, από ευκαιρίες όπως η εκπαίδευση στις καλές τέχνες.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε: Yolanda Jiménez Martínez, Agency National Co-ordinator: yolanda.jimenez@educacion.es, Manuel Tomás Ludeña, Διευθυντής του Ωδείου του Τόρεντ, manuel_tomas@conservatoritorrent.net

ΓΑΛΛΙΑ – ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Το συμπόσιο «Όσφρηση, Μνήμη και Μάθηση», η πρώτη εκδήλωση που οργανώθηκε από την «Ερευνητική Ομάδα για την Αναπηρία και τις Αισθήσεις», πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι, 27–29 Ιανουαρίου 2009.

Δύο ερωτήματα τα οποία ανακύπτουν από την επιστημονική και παιδαγωγική έρευνα, και εστιάζουν στις πέντε αισθήσεις αποτέλεσαν το εναρκτήριο σημείο της συνάντησης: πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μια αίσθηση που υπάρχει ακόμα και στο έμβryo για να επικοινωνήσουμε και πώς μπορούμε να βελτιώσουμε τις παιδαγωγικές δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρία.

Το συμπόσιο ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κέντρου της Επιστήμης της Γεύσης στη Dijon και το INS-HEA στην πόλη Suresnes (Ανώτατο Εθνικό Ίδρυμα για την Εκπαίδευση των Νέων με Αναπηρία και την Προσαρμοσμένη Διδασκαλία). Εστίασε στην αίσθηση της όσφρησης, μια αίσθηση στην οποία δίνεται περιορισμένη προσοχή, αν και είναι καθοριστική για πολλές γνωστικές εμπειρίες, όπως η διάκριση, η μνήμη και η ευχαρίστηση.

Οι στόχοι του συμποσίου ήταν: η ανασκόπηση της τρέχουσας γνώσης σε επιστημονικό και παιδαγωγικό επίπεδο· η παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο η αίσθηση της όσφρησης μπορεί να συμβάλει στη μάθηση, κυρίως για τους νέους με αναπηρία· μια αφορμή για συναντήσεις και ανταλλαγές ώστε να υπάρξει διάχυση της εμπειρίας σε αυτό το πεδίο.

Το συμπόσιο «Όσφρηση, Μνήμη και Μάθηση» παρακολούθησαν ερευνητές από διάφορες χώρες, άνθρωποι που εργάζονται στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, ειδικοί στην αίσθηση της όσφρησης και γονείς παιδιών με αναπηρία. Το ζήτημα της όσφρησης εξετάστηκε από την πλευρά διαφορετικών αντιλήψεων, ευαισθησιών και εμπειριών, συμπεριλαμβανομένης και της σύνδεσης μεταξύ της όσφρησης, των συναισθημάτων και της μνήμης, της επιρροής της όσφρησης στη διαδικασία μάθησης των νέων με αναπηρία και των εφαρμογών της όσφρησης στη βελτίωση της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία.

Προσαρμογή των παιδιών με αναπηρία – ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα 12½ ημερών, που παρακολούθησαν 120 άτομα, τα οποία εργάζονται με παιδιά, σε μια μεγάλη πόλη της Βόρειας Γαλλίας.

Το πρόγραμμα είχε δύο στόχους: να αναπτύξει μια κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μπορούν να προσαρμοστούν τα παιδιά με αναπηρία σε δομές για νέους και να καταστήσει ικανούς τους διαφορετικούς ανθρώπους που εργάζονται σε αυτές τις δομές να συνεργαστούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες.

Τα θέματα τα οποία καλύφθηκαν ήταν:

- Το νομικό θεσμικό πλαίσιο για την προσαρμογή των παιδιών με αναπηρία·
- Η εξειδίκευση των εταίρων στους θεσμούς και στους τοπικούς συνδέσμους με τους οποίους είναι δυνατή η διασύνδεση·
- Ένας αριθμός αναφορών στο πεδίο της αναπηρίας, της ασθένειας και των δυσκολιών, σχετικών με τα προβλήματα της προσαρμογής, της στήριξης και της εκπαίδευσης των νέων.

Η έκθεση του Φορέα Πρώιμη Παρέμβαση: Ανάλυση της κατάστασης στην Ευρώπη – Βασικές Πλευρές και Προτάσεις δόθηκε σε όλους τους συμμετέχοντες, ως βιβλιογραφική αναφορά.

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα προταθεί σε πειραματική βάση, σε άλλες δύο πόλεις, προτού προσφερθεί ευρύτερα σε ολόκληρη τη Γαλλία.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε: Nel Saumont, Agency National Co-ordinator: international@inshea.fr

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ – ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΡΟΑΓΕΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

Στην αγορά διατίθενται ήδη δύο βιβλία με τίτλο Ο *Segredo do Sol e da Lua* και Ο *Gato Gatão Poeta de Profissão*. Κάθε βιβλίο παρουσιάζεται σε τέσσερις διαφορετικές εκδόσεις: (α) γραπτή απόδοση με διαδραστικό DVD, η οποία περιλαμβάνει και την ακουστική εκδοχή· (β) προσαρμοσμένη απόδοση με Ιδεογραμματικά Σύμβολα Επικοινωνίας· (γ) απόδοση στην Πορτογαλική Νοηματική Γλώσσα και (4) απόδοση στην Braille. Το DVD, επίσης, περιλαμβάνει παιδαγωγικό περιεχόμενο, παρουσιασμένο με παιγνιώδη τρόπο.

Ανεξάρτητα από τις ατομικές ικανότητες κάθε αναγνώστη, τα παιδιά και οι ενήλικες διαθέτουν πλέον ένα εργαλείο το οποίο θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού.

Στην Πορτογαλία, ο Εκδοτικός Οίκος CERCICA εισήγαγε μια εκδοτική σειρά παιδικών βιβλίων προσβάσιμων σε όλα τα παιδιά. Με την υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας και του Δημαρχείου του Cascais, συγκέντρωσε μια ομάδα επαγγελματιών, οι οποίοι μέσω της συνεργασίας, έχουν κατορθώσει να συμπληρώσουν ένα κενό που υπήρχε μέχρι τώρα στην Πορτογαλική αγορά.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επισκεφθείτε: <http://www.editoracercica.com/>

ΙΣΛΑΝΔΙΑ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Στις 20 Ιουνίου, 22 φοιτητές αποφοίτησαν από το Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας με δίπλωμα κατάρτισης, ειδικά σχεδιασμένο για φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το πρόγραμμα, το οποίο ξεκίνησε το φθινόπωρο του 2007, προσφέρει για πρώτη φορά στην Ισλανδία, πανεπιστημιακή εκπαίδευση για ανθρώπους με νοητικά προβλήματα. Το πρόγραμμα οργανώθηκε ως διετές ερευνητικό αναπτυξιακό πρόγραμμα στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και εναρμονιζόταν με την επίσημη πολιτική ενός διεθνούς οργανισμού για τη στήριξη ανθρώπων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με τη σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πολιτική του Πανεπιστημίου της Ισλανδίας.

Ο κύριος στόχος του προγράμματος ήταν να δώσει

στους μαθητές με νοητικά προβλήματα μια ευκαιρία να συμμετάσχουν πλήρως στην κοινωνία. Γι' αυτό το λόγο η παρακολούθηση πανεπιστημιακών μαθημάτων με τους άλλους φοιτητές αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι, όπως και ένα σύστημα καθοδήγησης κατά το οποίο οι φοιτητές παρείχαν στήριξη ατομικά.

Τόσο οι δάσκαλοι όσο και οι φοιτητές στο πρόγραμμα εξέφρασαν μεγάλη ικανοποίηση από αυτή τη διετή εμπειρία τους. Οι διαχειριστές ανέφεραν ότι η έρευνα έδωσε στους φοιτητές αυξανόμενη αυτοεκτίμηση και βελτίωσε τις ικανότητές τους στην κοινωνική αλληλόδραση, στο πεδίο της εργασίας που είχαν επιλέξει. Οι φοιτητές ήταν ιδιαίτερα ευχαριστημένοι από την ευκαιρία που είχαν να σπουδάσουν μαζί με άλλους φοιτητές χωρίς νοητικά προβλήματα, το οποίο, κατά τη γνώμη τους, αποτέλεσε κρίσιμο παράγοντα σε αυτή την επιτυχημένη εκπαιδευτική εμπειρία.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε: Bryndís Sigurjónsdóttir, Agency National Co-ordinator: bryndis@bhs.is

ΣΟΥΗΔΙΑ – Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΜΙΑ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Οι κοινωνικές συνθήκες των μαθητών που βιώνουν (διδασκαλία και) ενσωμάτωση ή αποκλεισμό χαρακτηρίζουν την καθημερινότητα των μαθητών με φυσικές αναπηρίες στα σχολεία. Οι σχολικές συνθήκες για αυτούς τους μαθητές είναι πολύπλοκες και απαιτούν προσπάθεια από όλο το προσωπικό του σχολείου το οποίο εμπλέκεται: εκπαιδευτικούς, βοηθούς και προϊστάμενους των τοπικών και κυβερνητικών αρχών.

Το βασικό θέμα αυτής της έρευνας αφορά το πώς είναι η καθημερινότητα στο σχολείο για αυτούς τους μαθητές; Η ερευνητική έκθεση περιλαμβάνει τα ακόλουθα εναρκτήρια σημεία και προοπτικές: τον κονστρουκτιβισμό· την πλευρά του παιδιού· την πλευρά των άλλων παιδιών· την εθνογραφία και την πολιτισμική ανάλυση. Είναι διερευνητική και υιοθετεί μια συνολική θεώρηση της σχολικής καθημερινότητας του παιδιού.

Ένα χαρακτηριστικό πεδίο αποτελεί η κοινωνική κατάσταση των μαθητών. Η αλληλόδραση μεταξύ του μαθητή με αναπηρία και των συνομηλίκων του ποικίλει, όπως συμβαίνει και με την ύπαρξη μαθητών που οδηγούνται στην ενσωμάτωση ή τον αποκλεισμό. Η κοινωνική τους κατάσταση χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα. Για παράδειγμα, συμμετέχουν σε πολλές διαφορετικές διδακτικές καταστάσεις. Οι οργανωτικές λύσεις του σχολείου και οι κουλτούρες του σχολείου και των μαθητών είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

Ένα ακόμη πεδίο είναι η ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της γνώσης του μαθητή. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς εγείρουν το θέμα της αβεβαιότητας σε ό,τι αφορά τη μάθηση και ζητούν περισσότερες πληροφορίες και γνώση. Η έρευνα καταλήγει ότι οι μαθητές έχουν ατομικές ανάγκες, π.χ. ανάγκη για περισσότερο χρόνο και διαφορετικές παιδαγωγικές λύσεις, και χρειάζεται οργανωμένη κατάρτιση των εκπαιδευτικών και διάλογος.

Η έρευνα υποστηρίζει την ύπαρξη μιας δεσπόζουσας στήριξης της συνεκπαίδευσης, αλλά και μιας αβεβαιότητας για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αναδιαμορφωθεί η πρακτική εφαρμογή της. Οι σύνθετες αναπηρίες των μαθητών δημιουργούν αυξανόμενες απαιτήσεις για την ικανότητα του σχολείου να είναι ευέλικτο και να παρέχει εξατομίκευση στους μαθητές.

Άλλα συμπεράσματα της έρευνας εστιάζουν: στη σημασία της αφοσίωσης· στην αναγνώριση ότι οι περιπτώσεις αποκλεισμού δεν είναι πάντα προφανείς και σε μια ιεραρχία (ένα σύστημα εξουσίας) όπου η αναπηρία και το φύλο αλληλεπιδρούν. Όλα αυτά καταδεικνύουν μια ανάγκη για στρατηγικές ενδοσκόπησης και συνεκπαίδευσης για όλο το προσωπικό του σχολείου καθώς και για τις αρχές που εμπλέκονται.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε: Göran Nygren, Uppsala University: goran.nygren@etnologi.uu.se
Η έκθεση είναι διαθέσιμη στα σουηδικά:
<http://publications.uu.se/abstract.xsql?dbid=9351>

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ – ΤΟ ΝΕΟ «ΒΑΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»

ο ένας τον άλλο και θα δουλεύουν σε ομάδες.

Διεπαγγελματικές ομάδες – κάθε βασικό σχολείο θα έχει τη δυνατότητα να καλέσει μια διεπαγγελματική ομάδα. Αποτελούμενη από ανθρώπους διαφορετικών ειδικοτήτων, η διεπαγγελματική ομάδα θα παρέχει στήριξη σε παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Προσέγγιση των ικανοτήτων – η εκπαίδευση και η μάθηση που βασίζονται στις ικανότητες βρίσκονται στην καρδιά της αναμόρφωσης και η προσέγγιση των ικανοτήτων θα εφαρμόζεται σταδιακά. Οι παιδαγωγικές ομάδες θα εστιάσουν στις ικανότητες που περιγράφονται στους τέσσερις μαθησιακούς κύκλους, δημιουργώντας μαθησιακές καταστάσεις που ανταποκρίνονται στην προσέγγιση των ικανοτήτων.

Νέα εργαλεία αξιολόγησης – θα εισαχθούν με σκοπό να καταδείξουν σαφέστερα τους τρόπους με τους οποίους ο μαθητής έχει αναπτυχθεί σε σχέση με τις ικανότητες και σε ποια πεδία απομένει να προοδεύσει.

Το σχέδιο επιτυχίας του σχολείου – το κάθε σχολείο συγκροτεί ένα σχέδιο επιτυχίας, το οποίο προσδιορίζει τους συγκεκριμένους στόχους που τίθενται από το σχολείο, με σκοπό να οδηγήσει τους μαθητές στην επιτυχία. Για να ανταποκριθούν στις ανάγκες που ορίζει το σχέδιό τους, τα σχολεία διαθέτουν ένα συγκεκριμένο βαθμό αυτονομίας. Μπορούν να προσαρμόσουν τα επίσημα χρονοδιαγράμματα, να επιλέξουν διδακτικά βοηθήματα, να τροποποιήσουν την ομαδοποίηση των παιδιών κ.λπ.

Σχολικές επιτροπές – το καλοκαίρι του 2009, κάθε σχολείο συνέστησε μια σχολική επιτροπή και διόρισε τον πρόεδρό της. Από τον επόμενο χρόνο, αποστολή της επιτροπής θα είναι η υποστήριξη της οργάνωσης του σχολείου, η συγκρότηση του σχεδίου επιτυχίας του σχολείου, η έγκριση της επιλογής των διδακτικών βοηθημάτων και η συνεργασία με τους γονείς.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επισκεφθείτε: www.men.lu

Τρεις νόμοι, οι οποίοι δημιουργούν το πλαίσιο για το νέο «βασικό σχολείο» ψηφίστηκαν στις 21 Ιανουαρίου 2009. Αυτοί οι τρεις νόμοι μαζί αναδιοργανώνουν τα πρώτα εννέα χρόνια της εκπαίδευσης σε παιδαγωγικό και οργανωτικό επίπεδο, ώστε να διασφαλίσουν καλύτερα αποτελέσματα για όλους τους μαθητές. Ισχύουν από το Σεπτέμβριο του 2009.

Κάθε βασικό σχολείο θα έχει τώρα τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει την εκπαίδευσή του και να αποφασίσει και να εφαρμόσει τις δικές του πρωτοβουλίες ώστε να οδηγήσει τους μαθητές ακόμα και πάνω από τα επίπεδα επάρκειας που απαιτούνται. Οι ευρείες γραμμές της υλοποίησης του προγράμματος για το σχολικό έτος 2009–2010 είναι οι ακόλουθες:

Κύκλοι μάθησης – από το Σεπτέμβριο του 2009 και μετά, όλα τα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά, τα οποία τώρα ονομάζονται βασικά σχολεία, θα οργανώνονται σε τέσσερις κύκλους μάθησης. Οι κύκλοι μάθησης θα αντικαταστήσουν την παραδοσιακή οργάνωση των σχολικών ετών.

Εκπαιδευτικές ομάδες – σε κάθε σχολείο, όλοι όσοι διδάσκουν και αναλαμβάνουν τα παιδιά στον ίδιο μαθησιακό κύκλο θα συμβουλεύονται

ΒΕΛΓΙΟ (ΦΛΑΜΑΝΔΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ) – ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

εγκατασταθεί ένα πρόγραμμα βοήθειας και έχει ανοίξει μια βάση δεδομένων όπου οι συνεργάτες από τις SPS μπορούν να εισάγουν τα σχόλιά τους.

Βρέθηκε ότι περίπου 20% των παιδιών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν κάποιο είδος ειδικής ανάγκης. Από αυτή την ομάδα το 12.5% έχει ήπια νοητική στέρηση και/ή μαθησιακές δυσκολίες και το 3.3% όλων των παιδιών της πρωτοβάθμιας έχουν διαγνωσθεί με δυσκολίες συμπεριφοράς ή με διαταραχή φάσματος-αυτισμό. Το 16% των παιδιών ηλικίας 12–18 ετών χρειάζονται υψηλότερα επίπεδα προσαρμογής· από αυτή την ομάδα, το 8.9% παρουσιάζει ήπια νοητική στέρηση και/ή μαθησιακές δυσκολίες· το 3.4% όλων των παιδιών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν διαγνωσθεί με δυσκολίες συμπεριφοράς ή με διαταραχή φάσματος-αυτισμό.

Ο νέος πίνακας έχει αποδειχθεί έγκυρο και αξιόπιστο σύστημα. Παρόλα αυτά, εκφράζονται κάποιες επιφυλάξεις. Το προσωπικό του σχολείου δεν είναι ακόμα επαρκώς προετοιμασμένο. Απαιτείται μια μαζική επένδυση στην – εκ νέου – κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε τα σχολεία να είναι ικανότερα στη διαχείριση των παιδιών με ειδικές ανάγκες με συνεκπαιδευτική προσέγγιση. Το συγκεκριμένο σύστημα απαιτεί, επίσης, την εκπαίδευση των Σχολικών Ψυχολογικών Υπηρεσιών στο ICF-CY. Αυτό είναι απαραίτητο για να τους βοηθήσει να σκεφτούν τη λειτουργία τους με βιο-ψυχο-κοινωνικό τρόπο, καθώς και να διενεργήσουν πιο δυναμική και περισσότερο βασισμένη στις ανάγκες αξιολόγηση των ικανοτήτων (παρά να ακολουθούν τον ψυχομετρικό τρόπο, που σήμερα χρησιμοποιείται ευρέως) και επίσης, να λαμβάνουν υπόψη παράγοντες πλαισίου, όπως η οικογένεια και το σχολικό περιβάλλον. Το σύστημα βρίσκεται υπό συζήτηση σε πολιτικό επίπεδο και, με την πρόσφατη αλλαγή της κυβέρνησης, δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε:
Jo.lebeer@ua.ac.be & elke.struyf@ua.ac.be – University of Antwerp
marijke.wilssens@artveldehs.be – Artevelde Teacher Training College for Special Needs
theo.mardulier@ond.vlaanderen.be – Flemish Ministry of Education and Training and Agency
Representative Board member

Ως απάντηση στην ανάγκη για ένα πιο συνεκπαιδευτικό σχολικό σύστημα εναρμονισμένο με τις διεθνείς εξελίξεις, ο Υπουργός Παιδείας της Φλαμανδικής Κοινότητας, έχει αναπτύξει ένα σχέδιο για ένα σύστημα βαθμίδων στήριξης της σχολικής μάθησης, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος επιλογής μεταξύ του γενικού και του ειδικού σχολείου, που λαμβάνουν το ίδιο επίπεδο βοήθειας.

Εναρμονισμένο με το μοντέλο για την αναπηρία WHO (ICF), η νέα πρόταση εισάγει αρχικά τρόπους που καθορίζουν το επίπεδο προσαρμογής στο σχολικό πρόγραμμα και τη βοήθεια που απαιτείται, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού. Έχει προταθεί ένας πίνακας ταξινόμησης με βάση τον οποίο οι ειδικές ανάγκες προσδιορίζονται από το επίπεδο της απαιτούμενης για το μαθητή εκπαιδευτικής βοήθειας και τη δέσμη δυσκολιών που αντιμετωπίζει.

Με σκοπό να καθοριστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα αυτού του νέου συστήματος, ένα δείγμα 8,648 μαθητών (σε σύνολο 1,109,909, ηλικίας 2.5–18) από τη γενική και ειδική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανατέθηκε σε ένα από τα μέρη του πίνακα. Ψυχολόγοι από τις 73 Σχολικές Ψυχολογικές Υπηρεσίες (SPS) κλήθηκαν να προσδιορίσουν τις ειδικές ανάγκες, με βάση τα νέα κριτήρια. Έχουν σχεδιαστεί ένα έντυπο οδηγιών και ένα ηλεκτρονικό διαδικτυακό υπόδειγμα, έχει

ΓΕΡΜΑΝΙΑ – ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Το Μάρτιο του 2009 εφαρμόστηκε η συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών. Με την υπογραφή της, η Γερμανία είναι υποχρεωμένη να θεσπίσει την αρχή της συνεκπαίδευσης. Στο Schleswig-Holstein, εφαρμόζεται μια χρονιά συνεκπαίδευσης υπό το σύνθημα «καλύτερα μαζί».

Τον Απρίλιο του 2009, ο Υπουργός Παιδείας του Schleswig-Holstein, Ute Erdsiek-Rave δήλωσε: «Χρειαζόμαστε μια εθνική αλλαγή στην παιδαγωγική κατεύθυνση. Επειδή συνεκπαίδευση δε σημαίνει ότι το παιδί πρέπει να προσαρμοστεί μόνο του στα υπάρχοντα σχολεία, είναι απαραίτητο να αντιστραφεί. Ένα συνεκπαιδευτικό γενικό σχολείο σημαίνει ότι κάθε παιδί είναι ευπρόσδεκτο, κυρίως, και ακόμα κι αν έχει προβλήματα υγείας κοινωνικά, εκπαιδευτικά και απόδοσης.»

Vereint für gemeinsame Bildung.

Nationale Konferenz zu Artikel 24 des VN-Übereinkommens über die Rechte von Menschen mit Behinderungen

Ξεκίνησε κατά τη διάρκεια ενός διεθνούς συμποσίου στο Rendsburg, το οποίο εστίασε σε Γερμανούς και Ευρωπαίους συμμετέχοντες – συμπεριλαμβανομένων των μελών του Φορέα – που μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο. Περισσότερες εκδηλώσεις θα βοηθήσουν στη στήριξη της διαδικασίας εφαρμογής με στόχο την ανάπτυξη ενός προγράμματος δράσης για τα επόμενα δέκα χρόνια, περιλαμβάνοντας πλευρές αναμόρφωσης νόμων και ρυθμίσεων και τη χρηματοδότηση του πλαισίου για ένα συνεκπαιδευτικό σχολικό σύστημα.

Ένα Εθνικό Συνέδριο που εστιάζει στο άρθρο 24 της συμφωνίας του ΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, πραγματοποιήθηκε την 1η Ιουλίου 2009.

Συμμετείχαν η Karin Evers-Meyer και εκπρόσωποι του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων για τις Ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρία, οι οποίοι παρουσίασαν τα αποτελέσματα της εκστρατείας τους «Όλοι στη συνεκπαίδευση! Η νέα Συμφωνία των Ηνωμένων Εθνών».

Ένα φυλλάδιο, επίσης, παρουσιάζει τις εντολές που σχετίζονται με το πεδίο της εκπαίδευσης. Απαιτεί ένα σχέδιο δράσης για τη συνεκπαίδευση- μέτρα για ελεύθερη πρόσβαση και συνθήκες συνεκπαίδευσης στα πανεπιστήμια και πρωτοβουλίες για τη χρηματοδότηση κοινωνικής βοήθειας πιο συνεκτικά οργανωμένης. Η εκστρατεία «Όλοι στη συνεκπαίδευση!» πραγματοποιήθηκε από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο, με οχτώ συνέδρια που οργανώθηκαν από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων για τις Ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρία και 22 οργανώσεις, για διαφορετικές πλευρές της Συμφωνίας των ΗΕ.

Το φυλλάδιο με τα αποτελέσματα της εκστρατείας είναι διαθέσιμο στο: <http://www.alle-inklusive.behindertenbeauftragte.de/>

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ (ΑΓΓΛΙΑ) – ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ: ΒΕΛΤΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η Επιτυχία για Όλους είναι ένα πρωτοπόρο πρόγραμμα που εγείρει φιλοδοξίες για τα παιδιά και τους νέους με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία, εστιάζοντας στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

460 σχολεία σε 10 τοπικές αρχές στην Αγγλία θα εφαρμόσουν το πρόγραμμα για δύο χρόνια, από το Σεπτέμβριο του 2009, μέσα από μια προσέγγιση εξατομικευμένης μάθησης, αυστηρής ακαδημαϊκής αξιολόγησης, παρακολούθησης και παρέμβασης, εμπλοκής των γονέων και βελτίωσης των ευρύτερων αποτελεσμάτων.

Τα σχολεία και οι τοπικές αρχές που συμμετέχουν στην Επιτυχία για Όλους θα αποτελέσουν όχημα για την εξατομίκευση. Με τη λήξη του προγράμματος, τα σχολεία θα πρέπει να έχουν αναπτύξει ένα ήθος υψηλής επιτυχίας για τους μαθητές τους και να γνωρίζουν ότι έχουν ένα εύρος στοιχειοθετημένης γνώσης και εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. Οι τοπικές αρχές που συμμετέχουν στα προγράμματα οφείλουν να αισθάνονται σίγουρες ότι αναγνωρίζουν και

καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία και παρέχουν υπηρεσίες «προσαρμοσμένες στο στόχο».

Η Επιτυχία για Όλους ανεβάζει τον πήχη της φιλοδοξίας για όλους, συμπεριλαμβανομένων όσων αντιμετωπίζουν επιπλέον προκλήσεις. Το πρόγραμμα θα επιτρέψει στο παιδιά και τους νέους με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία να νιώσουν πιο ασφαλείς ως μαθητές, να έχουν θετικά αισθήματα για τη σχολική ζωή και να συνειδητοποιήσουν το δυναμικό τους.

Θα εμπλέξει τους γονείς, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναπτύξουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη μάθηση του παιδιού τους.

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε επισκεφθείτε: <http://nationalstrategies.standards.dcsf.gov.uk/node/189431>

Πληροφορίες για την παραγωγή

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή είναι μια ανεξάρτητος και αυτόνομος οργανισμός, που υποστηρίζεται από τις χώρες μέλη του Φορέα και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς (όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Κοινοβούλιο). Η παραγωγή αυτού του εγγράφου έγινε δυνατή με την υποστήριξη των χωρών μελών του Φορέα καθώς και της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής http://ec.europa.eu/dgs/education_

culture/index_en.htm

Οι απόψεις οι οποίες εκφράζονται από κάθε άτομο στα EuroNews δεν εκφράζουν αναγκαστικά τις επίσημες απόψεις του Φορέα, των χωρών

μελών ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δε φέρει ευθύνη για κάθε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν κείμενο.

Η χρήση αποσπασμάτων από την περιοδική έκδοση επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή. Η ηλεκτρονική έκδοση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Φορέα: www.european-agency.org

Secretariat:

Østre Stationsvej 33
DK-5000, Odense C
Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brussels Office:

3 Avenue Palmerston
BE-1000, Brussels
Belgium
Tel: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

Για περισσότερα αντίτυπα του Ενημερωτικού Δελτίου ή για άλλες πληροφορίες σχετικά με το έργο του Φορέα, μπορείτε να επικοινωνήσετε, με τον Εθνικό Εκπρόσωπο στο Φορέα για την Ελλάδα: Μαρία Μιχαηλίδου, smi@acm.org Για την Κύπρο: Ανδρέας Θεοδώρου, atheodorou@moec.gov.cy

Αυτή η έκδοση των EuroNews αποτελεί μετάφραση από το πρωτότυπο κείμενο στα Αγγλικά, η οποία έχει παραχθεί τις χώρες-μέλη του Φορέα. Εκδόσεις αυτού του τεύχους στα αγγλικά και σε άλλες γλώσσες είναι διαθέσιμες στο: <http://www.european-agency.org/news/euronews>

Εκτύπωση: Halstan www.halstan.co.uk

Διατίθεται στα: CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IS, IT, LT, LV, MT, NL, NO, PL, PT, SL, SV

ISSN: 156 0-3113

© European Agency for Development in Special Needs Education 2009

Τα EuroNews χρησιμοποιούν χαρτί κατασκευασμένο από Ξυλοπολιτό, αποχρωματισμένο με διαδικασία χωρίς χλώριο (ECF).

